

Отруйні тварини півдня Херсонщини

Каракурт (від тюрк. кара — чорний, курт — дрібні гади) *Lacrodectus tredecimguttatus* (Rossi, 1790), отруйний павук середнього розміру (самиці 10–20 мм; самці — 4–7 мм) чорного кольору з 13 плямами на верхній частині черевця. Самці залишаються плямистими все життя, а у самиці форма та забарвлення плям послідовно змінюються протягом росту і розвитку: спочатку плями білі, далі червоно-білі, які з часом починають чорніти з центру і стають суцільно чорними і непомітними у статевозрілих самиць. Основним об'єктом живлення каракурта є комахи, які потрапили до тенет (хаотично натягнутих павутинних ниток між навислими стеблами або корінням рослин над ґрунтом). Особливістю каракурта є формування лігва в центрі тенет у вигляді глибокого ковпачка з дрібних грудочок землі, залишків рослинності або з крихт черепашок в прибережній смузі моря. Лігво обернене входом донизу, де і сидить павук нерухомо значну частину часу в очікуванні здобичі. Найбільш отруйні статевозрілі самиці (липень-вересень). На тварин і людину павук не нападає; кусає, якщо його потурбувати і притиснути.

На місці укусу помітні маленькі червоні цятки, які швидко зникають. Через 10–15 хвилин різкий біль розповсюджується в живіт, поперек і груди, німіють ноги, настає сильне психічне збудження і виникає «страх смерті». Характерним є посиніння обличчя, уповільнення і аритмія пульсу, поява білку в сечі. Через 3–5 днів з'являється специфічне висипання і стан покращується. У важких випадках при відсутності медичної допомоги, настає смерть. Найбільш ефективний засіб лікування — антикаракуртова сироватка.

Тарантул південноруський *Lycosa singoriensis* (Laxmann, 1770) — великий павук з опушеним черевцем. Довжина тіла від 25 до 35 мм. Найбільш отруйні самки крупної раси в кінці літа. Отрута тарантула містить токсичні пептиди та є слабшою від отрути каракурта приблизно в 50 разів. Під час укусу виникає сильний біль, схожий на укус великої оси, який відчувається протягом доби. Зазвичай з'являється набряклість. Іноді виникає сонливість і апатія. Поширених болів тіла немає, зрідка виникає відчуття важкості в спині. Місця проколів шкіри після укусу павука виглядають як дві досить помітні точки, відстань між якими 3–15 мм.

Сколопендра кільчаста *Scolopendra cingulata* (Latreille, 1829) — багатоніжка, довжиною до 10–15 см. Вдень ховається під камінням, в тріщинах і порожнинах, в будівельному смітті тощо. Виділяє доволі сильнодіючу отруту. Живиться комахами, павуками, молюсками, відмічені випадки нападання на ящірок. Особливо небезпечна навесні. Укус спричиняє різке підвищення температури, загальне нездужання, набряк на місці укусу. Вплив отрути позначається протягом 2-х діб.

Морський кіт, або хвостокол *Dasyatis pastinaca* (Linnaeus, 1758) має голе, заокруглено-ромбоподібне, сильно сплюснене тіло, зверху сіре або оливково-буре, а знизу біле. Довжина тіла у середньому 0,8–1,0 м, масою 4,5–7,5 (зрідка до 22) кг. Хвіст довгий, тонкий, озброєний одним (іноді 2 чи 3) зазубленим кістковим шипом, на кінці якого відкривається протока отруйної залози. При ударі шипом отрута потрапляє в тіло людини, спричиняючи набряки та біль. Необхідне термінове надання медичної допомоги. Найбільше небезпечний влітку, коли виходить на мілководдя.

Морський дракон *Trachinus draco* (Linnaeus, 1758) має довгасте тіло довжиною до 36 см (звичайно 15–25 см), злегка стисле з боків, покрите дрібною лускою, яка розташована косими рядами. На верхньому краї зябрової кришки знаходиться великий шип. В першому спинному плавнику і шипі зябрової кришки знаходяться отруйні залози. Тіло сіро-коричневого або жовто-коричневого кольору зі світло-бежевими або коричневими плямами. Велика частина колючого спинного плавника покрита чорною плямою. Мешкає на глибині 5–10 м і більше. Заривається в піщане дно, виставивши назовні тільки рот і очі, очікуючи здобич. Секрет отруйних залоз при уколі викликає гострий біль: необхідне надання першої медичної допомоги.

З цим видом стикаються в основному рибалки.

Скорпена, або морський йорж *Scorpaena porcus* (Linnaeus, 1758) має довгасте тіло, довжиною до 31 см, злегка стисле з боків, покрите дрібною лускою. Горло, груди та нижня частина грудних плавників без луски. Тіло коричнево-сірого або коричневого кольору, поцятковане чорно-коричневими плямами різного розміру. На голові та тулубі розташовані шкірні нарости. В спинному плавнику знаходяться отруйні залози — колота рана спричиняє тривалий біль, важко загоюється та потребує лікування.

Веде донний спосіб життя.

Гадюка степова *Vipera ursini* (Christoph, 1861) — невелика єдина отруйна змія півдня Херсонщини. Довжина тіла 50–80 см, зрідка більше. Зверху добре помітний зигзагоподібний малюнок. Отрута викликає нудоту, блювоту, загальне нездужання та інтоксикацію організму. Смертність від укусу гадюки без надання медичної допомоги невисока.